

SECRETARIA

Pla de mobilitat urbana sostenible

Santa Coloma de Gramenet

Document III. Annexos – Annex 5

Juliol de 2017

Diputació
Barcelona

Àrea de Territori i Sostenibilitat
Gerència de Serveis d'Infraestructures Viàries i Mobilitat
Oficina Tècnica de Mobilitat i Seguretat Viària Local

Ajuntament
de Santa Coloma
de Gramenet

Àrea Metropolitana
de Barcelona

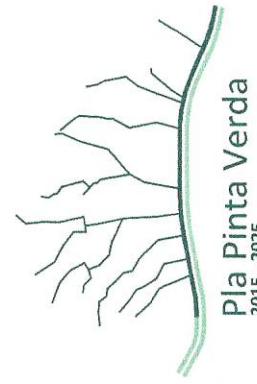

CINESI
CONSULTORIA DE TRANSPORT

extracte del document

MODIFICACIÓ PUNTUAL DE PGM PER A LA MILLORA DE LA XARXA D'ESPÀSIS LLIURES DE LA CIUTAT
Maig 2016

Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet
Gabinet d'Acció Territorial

SECRETARIA

4. OBJECTIU S

La reflexió sobre els sistemes expropiables dels espais lluïres, no pot quedar exclosa d'una reflexió més ampla i tècnica sobre la funció dels espais lluïres a la ciutat. És necessari valorar la importància d'aquestes peces de sòl pel conjunt del municipi i, en aquest sentit, es podran proposar actuacions de substitució, gestió, canvis de règim o aquella altra millor solució que es consideren en cada cas, sempre d'acord amb la funció, jerarquia i rol que juguen els espais lluïres dins de la ciutat. En aquest sentit, es proposen els objectius següents:

- Revisió del sistema d'espais lluïres de la ciutat, potenciant els que ajudin a estructurar els teixits urbans i eliminant aquells que es consideren inadequats.
- Manteniment o millora de la ràtio de verd/habitant.
- Caldrà fer un balanç en el conjunt global de la ciutat del resultat de la quantitat i qualitat dels espais lluïres, per tal de justificar l'equilibri o, fins i tot, el reequilibri des dotació d'espais lluïres derivat de les actuacions que es proposin.
- Shauran d'identificar els espais verds locals, situats en una posició allada respecte als eixos estructurants, però que per tractar-se de barris amb baixa o nula existència de zones verdes, no es poden permetre veure disminuir la seva superfície.
- Reducció de la càrrega econòmica que suposa per municipi el conjunt de les expropiacions.
- Identificar els teixits a preservar, ocupats generalment per habitatges i que es podrien desafectar. Haurà de comportar, alhora, un increment de les reserves mínimes per a zones verdes i espais lluïres, d'acord amb la legislació vigent en matèria urbanística.
- Delimitar, quan es pugui, polígons d'actuació que facilitin la gestió privada.
- Alhora que poden col·laborar en recosir teixits urbans, els nous usos possibilitaran un increment de valor que ha de permetre justificar la viabilitat econòmica de l'operació i l'obtençió per cessió del sòl de sistemes.

1. INTRODUCCIÓ

Una de les problemàtiques més esteses en el conjunt de municipis metropolitans, des de l'aprovació del Pla General Metropolità de Barcelona l'any 1976, fa referència a l'obtenció de sòls qualificats de sistemes, per a la qual cosa el document no en preveia cap instrument de gestió, obligant a l'administració a la seva adquisició.

Tractant-se d'una problemàtica metropolitana, des de l'AMB s'han encarregat un seguit d'estudis per a fer un diagnòstic general de la situació urbanística dels espais lluïres pendents d'expropiació. A més a més, s'han encarregat diversos estudis pilot, sobre quatre municipis de l'àrea metropolitana, (un dels quals és Santa Coloma de Gramenet) per a poder així proposar mesures exportables al conjunt dels municipis que conformen la metròpoli.

Santa Coloma presenta unes característiques especials, com són: el poc sòl urbanitzable, per la reduïda extensió del territori, la difícil orografia i el ràpid creixement urbà, produït en la dècada dels 70, que han provocat un creixement deficitari i desequilibrat quant a zones verdes públiques i a l'existència de nombroses finques, edificades i sense edificar, susceptibles d'expropiació.

Ja hem comentat com El PGM va considerar la majoria de terrenys qualificats de zones verdes actuacions aliades en solurbà a obtenir per sistema d'expropiació. Cal tenir en compte, a més a més, que els criteris de valoració a efectes expropiatius arran de l'aprovació del RD 2/2008 han suposat un notable encaristament de les expropiacions en relació a les condicions que existien el 1976, motiu pel qual es fa necessària una revisió del sistema econòmic d'obtenció de les zones verdes, per tal que siguin assumibles per l'administració.

3. ÀMBIT

L'àmbit d'estudi del present document inclou la totalitat del terme municipal de Santa Coloma de Gramenet, si bé les modificacions es centren en 38 àmbits tots ells en sòl urbà.

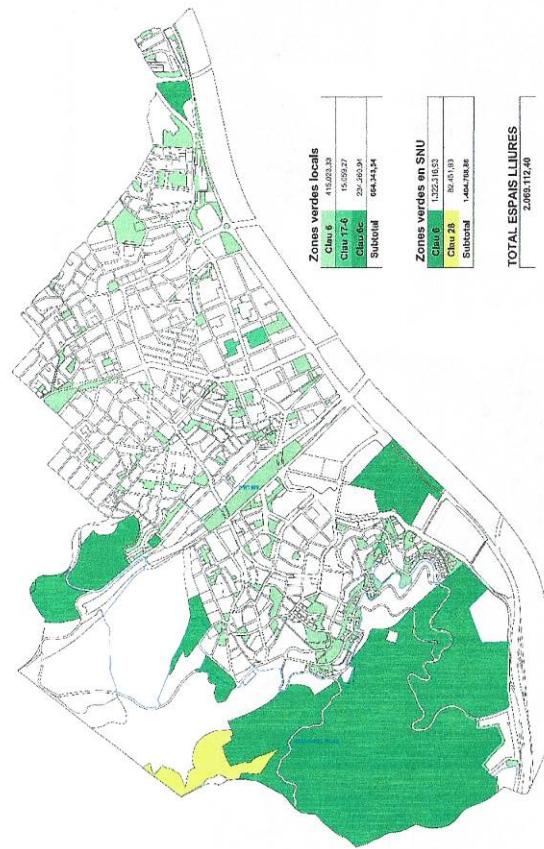
5. ESTAT ACTUAL

5.2. PLA GENERAL METROPOLITÀ

Del conjunt d'aquestes modificacions s'ha obtingut una superfície de sòl destinada a espai lloure pel planejament vigent, en sòl urbà, de 664.343,54 m² de superfície, doblant amb escreix el verd previst pel PGM.

El Pla General Metropolità de l'àrea Metropolitana de Barcelona, aprovat el 1.976, (PGM) va significar la possibilitat d'aturar el creixement que estava patint la ciutat, reservant els terrenys encara lluires per a espais verds i equipaments, que tant requeria el municipi. A més a més d'un gran parc metropolita a la Serra de Sant Miquel, generava petites peces repartides pels diferents barris, i estableix un percentatge a reservar en la futura redacció dels plans especials.

Però en aquest afany de mantenir lluire el poc sòl de què es disposava, en alguns casos aquest es demostra innecessari, per situar-se en barris menys densos (Riera Alta) o, per què posteriorment se n'haguessin situat altres propers, amb majors condicions, sense que es desafeccessin (com per exemple Can Zam, el Parc Europa o el de la Bastida).

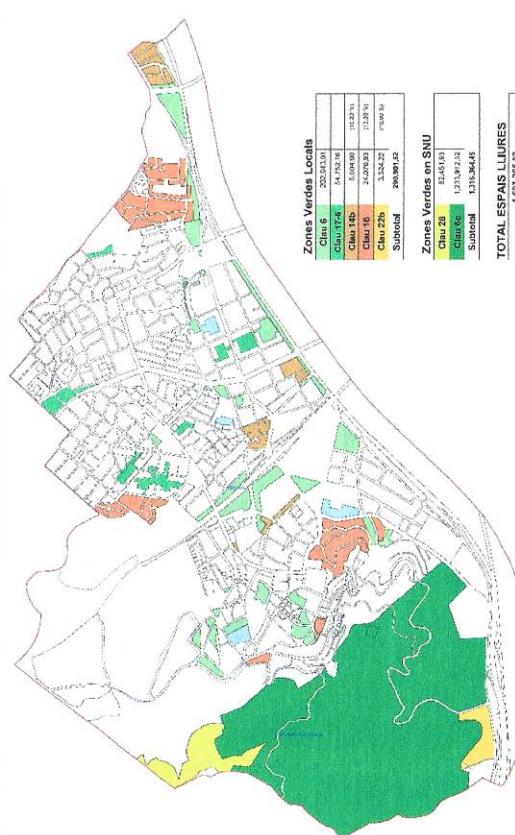
5.4. VERD PENDENT D'ADQUISICIÓ

Des de l'any 1976 fins ara, des de les administracions i principalment el propi ajuntament, s'han anat adquirint els sòls que es destinaven a espai lloure, sobretot en sòl urbà, disposant en l'actualitat del 88% del sòl, la qual cosa representa més de 580.000 m² de sòl de titularitat pública. Dada molt superior als 290.000 que preveia el PGM.

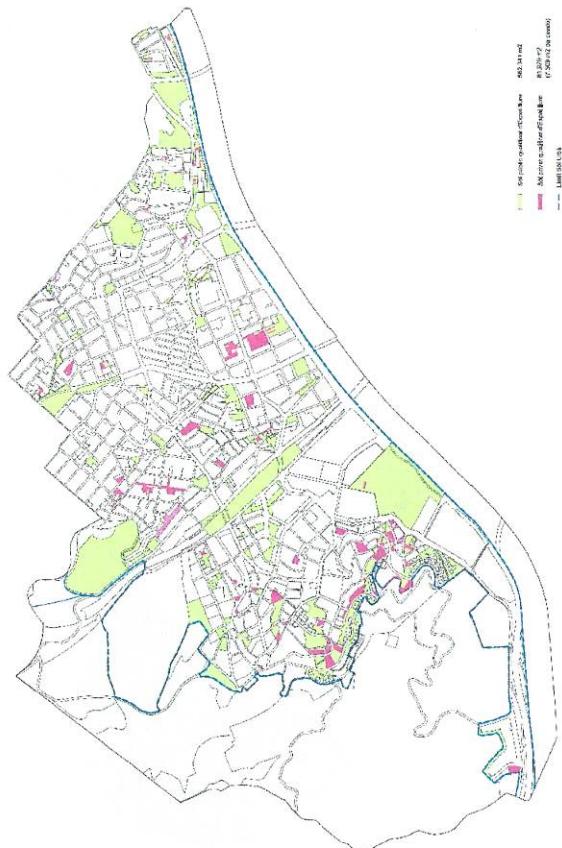
Del conjunt de zones verdes qualificades pel planejament vigent, en sòl urbà, aproximadament 82.200 són de titularitat privada, pendents d'expropiació, cessió o en tràmit d'obtenció, la qual cosa representa tant sols un 12% del total de zones verdes.

5.3. PLANEJAMENT VIGENT

Si bé el planejament vigent continua essent el PGM, aquest ha sofert un seguit de modificacions, inicialment amb el desenvolupament del propi pla i les aprovacions dels plans especials que aquest delimitava, com els dels barris de Riera Alta, Cementiri Vell i Llatif, el del sector Singueril, el del barri del Raval o el de Santa Coloma Vella, i posteriorment amb d'altres necessàries per a definir el traçat de les infraestructures ja previstes pel propi PGM, com el del II Cinturó o el del marge esquerre del Riu Besòs.

d'obtençió de les zones verdes, per tal que puguin ser assumibles per l'autament. Caldrà, doncs, delimitar les que puguin ser autònoms econòmicament, reduint al màxim les expropiacions.

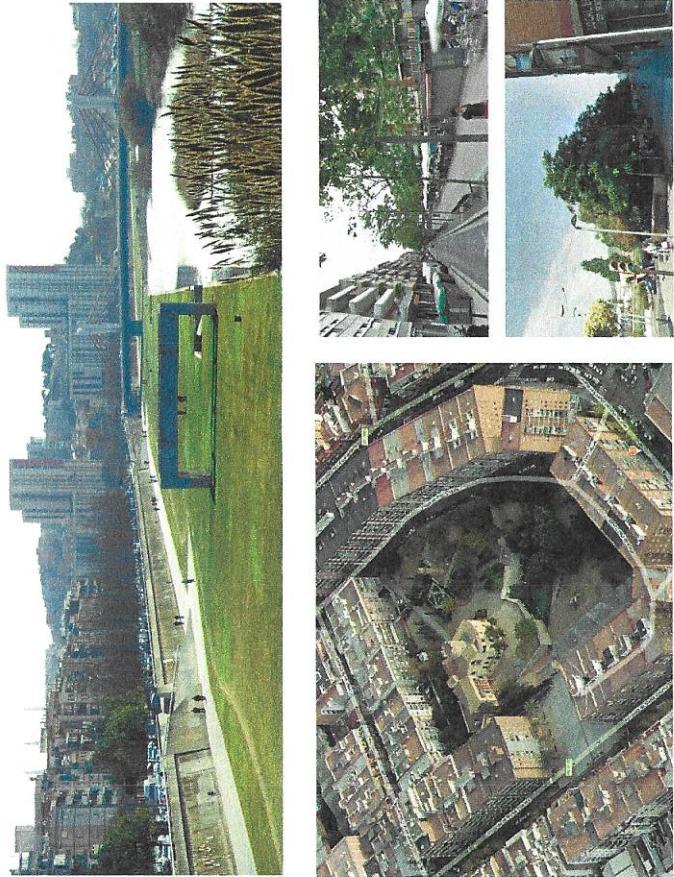

5.5. VERD EXISTENT, NO PREVIST PEL PLANEJAMENT

Per altra banda, cal tenir present que la ciutat gaudeix d'un conjunt d'espais illures, no qualificats com a tals pel planejament vigent, però que compleixen amb escreix aquesta fundió. El principal, és la llera del Riu, que s'ha convertit en l'aglutinador de les activitats a l'aire lliure que realitza la ciutat, juntament amb el parc Europa i Can Zam. Si bé aquesta superfície no es pot compatibilitzar com a zona verda, per tractar-se d'un sistema hidràtic, estem parlant de més de 100.000 m² de sòl destinat al lleure i que recorre tota la ciutat de nord a sud.

La resta de zones verdes existents i no reconegudes pel planejament ocupen una superfície aproximada de 45.000 m².

Es tracta, en alguns casos, de reserves d'equipaments delimitades per a protegir les edificacions existents, que un cop rehabilitades i en funcionament l'equipament, l'espai que les envolta s'ha urbanitzat, com ara la plaça plaça Pau Casals; i en altres casos, de passeigs (zones qualificades de vial), que per les seves dimensions i localització central tenen més vocació de zona verda, com la Rambla o el passeig de la Salzedera.

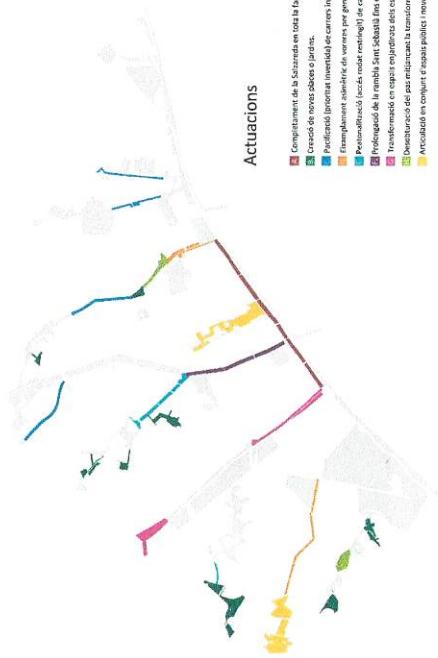

6. PROPOSTA ESTRATÈGICA

Es proposa una estructura capillar que, prenent com a referència el riu Besòs i el seu parc fluvial, considerat com una peça plenament urbana i amb unús intensius per part dels ciutadans, relliga un seguit de ramificacions generades per l'articulació de diferents peces que conformen recorreguts urbans assimilables com a elements de referència de la ciutat. Aquests recorreguts, alhora, relacionen els grans espais il·lures de la ciutat, fent de nexe d'unió entre el riu i la muntanya.

Apareix, el que hem anomenat la PINTA VERDA, que es formalitza mitjançant eixos estructurants verds que prenen com a referència el riu i el seu parc fluvial, per a relacionar-lo amb les serres. Es tracta d'eixos contrapès, coincidents amb les antigues rieres. Perpendicularment, apareixen eixos transversals, que relliguen els eixos estructurants mitjançant els carrers amb la rasant més homogènia. Això implica:

- Potenciar els espais verds que ajuden a estructurar els teixits urbans.
- Incrementar les reserves de verd, quan es considera necessari (com és el cas de Can Zam).
- Eliminar aquells que es consideren inadequats, per situar-se generalment en interiors d'illa i no formar part dels eixos estructurants.
- Reconeixement dels espais verds de connexió existents, com ara la Rambla de Sant Sebastià, el passeig de la Salzadera, etc., i diverses places i jardins, com ara la plaça Pau Casals, el jardí Josep Monagues, etc.
- Reordenant les zones, per tal de delimitar polígons d'actuació amb cessions obligatòries, quan es consideri facilitat.

7. DESCRIPCIÓ DE LES ACTUACIONS

S'ha analitzat cada un dels àmbits qualificat pel planejament vigent d'espai lliure, des del punt de vista de la seva situació respecte als eixos estructurants que conformen la Pinta Verda, per tal de considerar la necessitat o no del seu manteniment.

En funció de la seva situació i idoneitat, es presenten diferents casuístiques: manteniment de les afectacions; reconeixements d'espais lliures ja existents; increment de la xarxa d'espais lliures i desafectacions dels àmbits no estratègics.

7.1. MANTENIMENT DE LES AFECTACIONS

Es proposa mantenir les previsions del planejament vigent, pel que fa referència a les finques que es consideren estratègiques per a conformar la Pinta Verda.

Es mantenen les afectacions i, fins i tot en algun cas, s'incrementen les finques que es considera necessari expropiar, com en l'actuació de la plaça de la Pau, a Riera alta, i la proposta d'ampliació a l'altra front del carrer Wilson.

Això haurà d'anar acompanyat d'altres actuacions, no necessàriament de creació de nou verd, per tal de realitzar aquests eixos estructurants, com ara la generació de passejos de continuïtat (ja sigui amb la pacificació del transit, amb l'eixamplament asimètric de voreres o amb la peatonalització de carrers amb possible activitat comercial) o la transformació en espais enjardinats dels espais tangents a infraestructures viàries.

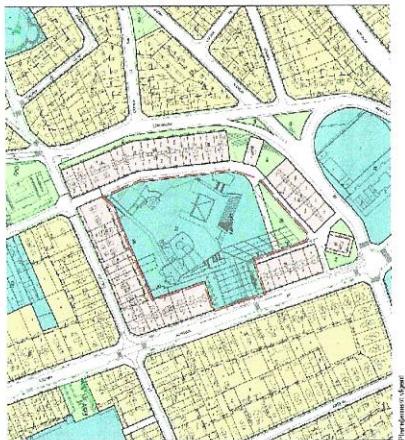

7.2. RECONEXIEMENT D'ESPAIS LLIURES EXISTENTS AL MUNICIPI

Es proposa la requalificació a sistema d'espai lliure, de sòls que es consideren estratègics, per a formar part dels recorreguts que conformen els eixos estructurants verds del municipi, com ara la rambla de Sant Sebastià o el passeig de la Salzadera (que ja el PGM qualificava de 6b) i que ja exerceixen aquesta funció.

En altres casos es tracta de reconeixer places existents, en posició estratègica, que compleixen aquesta funció malgrat no tenir la qualificació urbanística d'espai verd. Es tracta, majoritàriament, de sòls qualificats d'equipament, com ara la plaça Pau Casals a l'entorn del Museu de la Torre Balduvina, o el parc Moragues, a Can Zam.

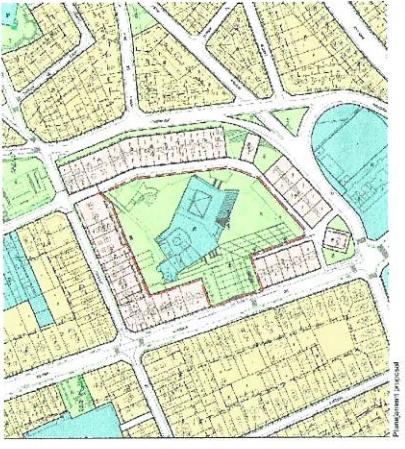

7.3. INCREMENT DE LA XARXA D'ESPAIS LLIURES

Reconeixement de l'interès per a destinari a espais lliures, àmbits que malgrat no tenir la qualificació de verd es considera imprescindible per al desenvolupament de l'estruccura general de xarxa proposada, com ara l'ampliació del parc Can Zam...

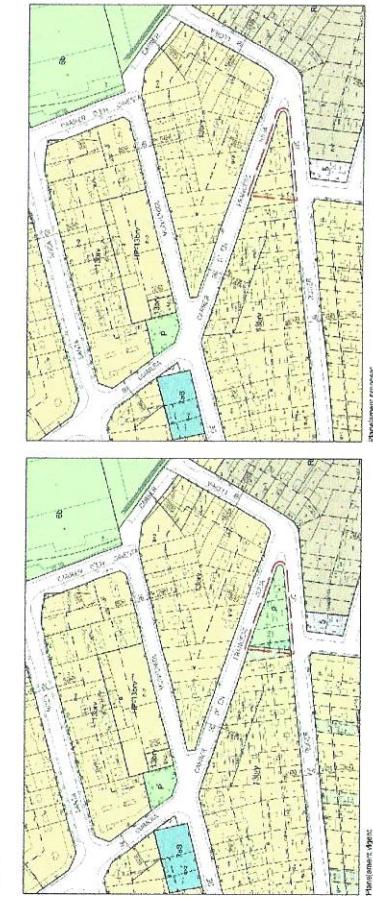
Es tracta d'un àmbit per al qual la ciutat n'ha reclamat, ja des de la dècada dels 70, amb el pla popular, l'ús de zona verda, per tal d'ampliar el parc actual i obtenir el pulmó verd de la ciutat.

7.4. DESAFECTACIONS D'ÀMBITS NO ESTRATÈGICS

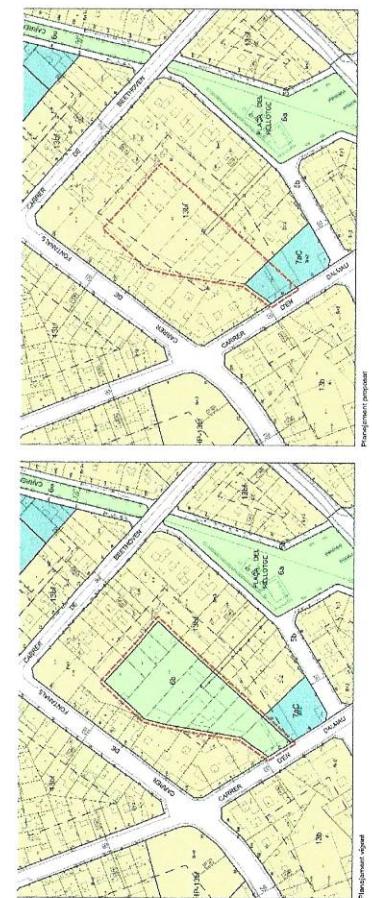
Per a aquells àmbits qualificats de zona verda, encara pendents d'expropiació, sense que se'n consideri la necessitat ni a curt ni a llarg termini, per tractar-se d'espais no inclosos en els àmbits considerats estratègics per a la xarxa verda de la ciutat.

Com ara la zona verda prevista al barri del Raval, a la cantonada entre els carrers Francesc Julià i Roger de Llúria. Amb un desnivell de 9 metres i només 400 m² de superfície, afecta 5 parcel·les, 3 d'elles edificades. Es tracta d'una zona verda totalment innecessària, més si tenim en compte la seva proximitat amb el parc dels Pins.

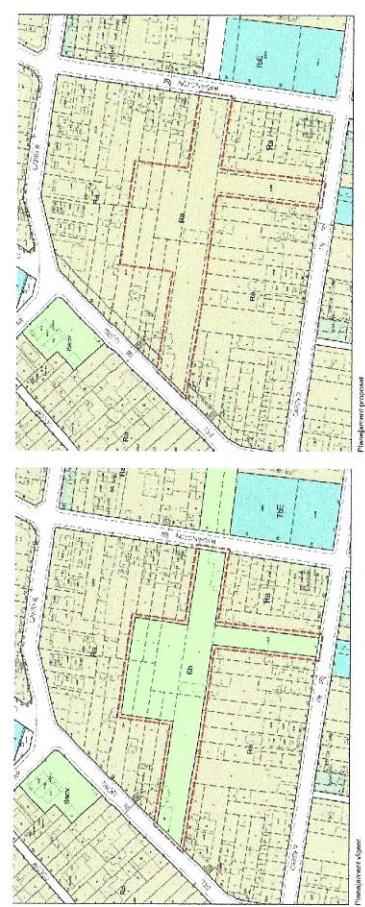

En alguns casos es tracta de zones verdes previstes en interiors d'illa, la majoria edificades en planta baixa i fins i tot, amb edificacions en soterrani. Molt costosa l'expropiació, sense que el benefici que se'n obtingui compensi l'estorç econòmic, ja que en la majoria de casos són poc accessibles des de l'exterior.

Els espais lliures resultants, sense que els habitatges hi donin front ni n'exerceixin cap control, no es mereixen la inversió econòmica de la ciutat.

O per localitzar-se en barris de baixa densitat, on la ràtio de verd per habitant dobla la mitjana del municipi, com ara Riera Alta o Singuerlin.

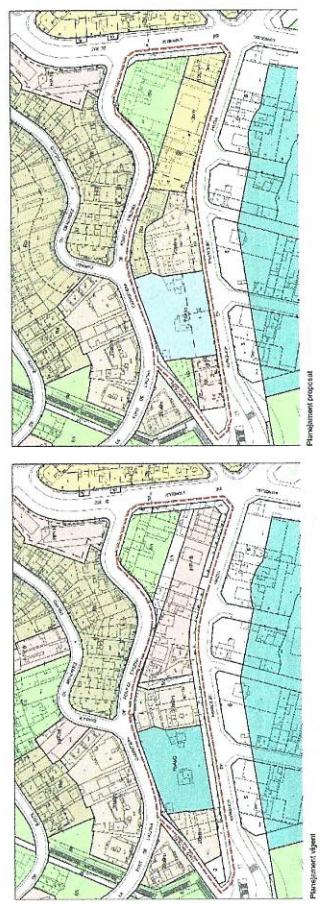
7.5. REORDENACIÓ DELS ÀMBITS

En alguns casos són petits ajustos per adaptar el planejament a la realitat construïda, com el cas de la Biblioteca Central, l'Auditori, o l'espai Cívic del Raval, on els límits del planejament no es corresponen amb l'executat, sense que les variacions representin, en cap cas, una pèrdua significativa d'espai lliure.

En altres casos es proposa la delimitació d'una figura de planejament o gestió que garanteixi l'obtenició de l'esmentada peça de sòi subjecta a l'expropiació per ministeri de llei, mitjançant la incorporació de nou sotre edificable que compensi la cessió de la zona verda.

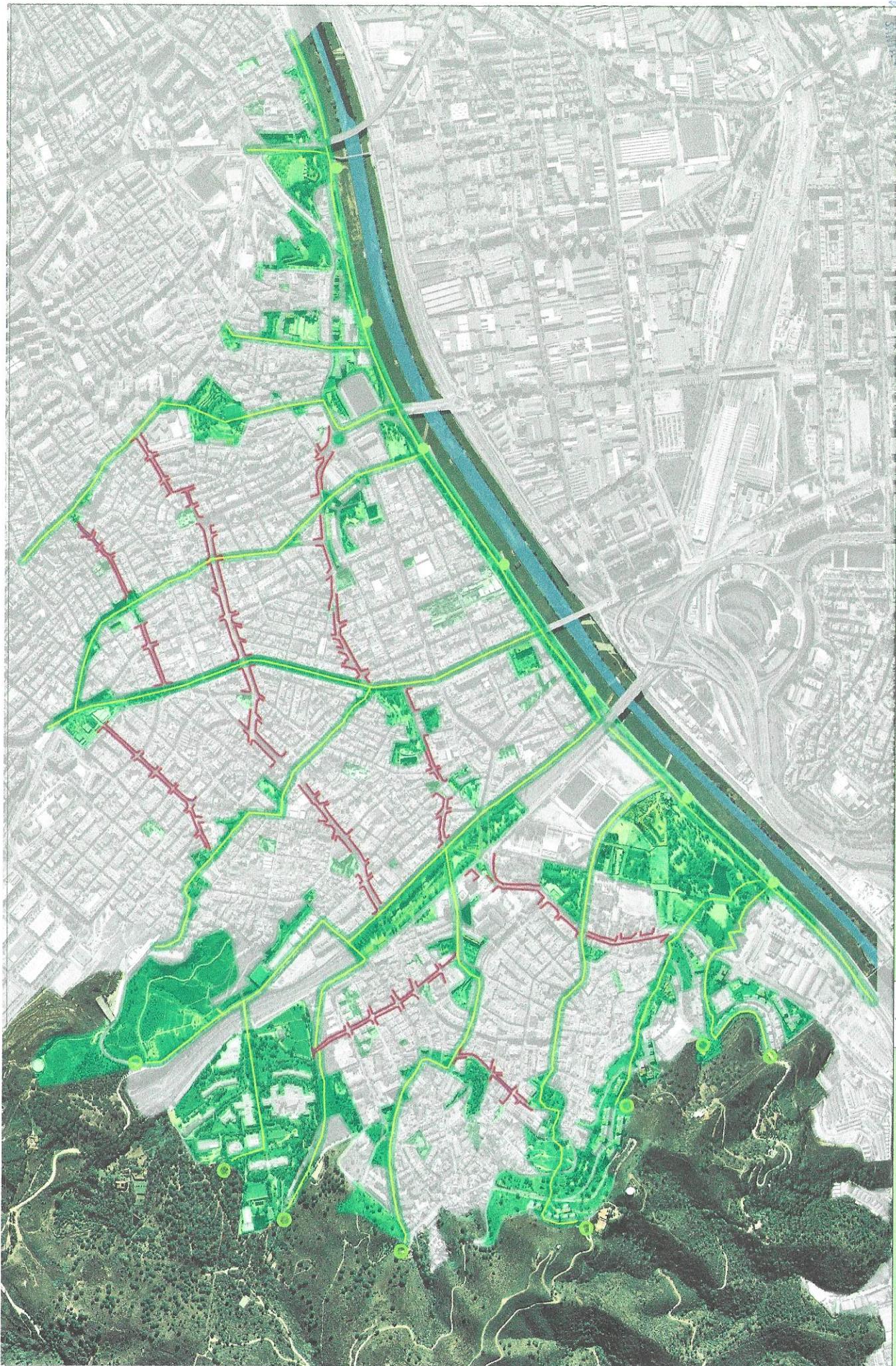
Aquesta delimitació es podrà emprar sempre i quan es pugui justificar la delimitació de l'esmentat sector de planejament derivat (PMU) o del corresponent instrument de gestió (PAU).

Per a aquells àmbits que cal conservar ambientalment i visual, sense que sigui imprescindible la titularitat i ús pública del sòl, es proposa la modificació de la qualificació a verd privat (clau 8a), amb l'obligació de cedir-ne una petita part.

Pla d'edificació propost

Pla de la Pinta Verda	Pla de la Pinta Verda	Pla de la Pinta Verda
MODIFICACIÓ PUNTUAL DE PGM PER A LA MILLORA DE LA XARXA DESPATS LLIURES DE LA CIUTAT	Pla de la Pinta Verda	Pla de la Pinta Verda

